TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. kovo 22 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Tiesioginiai mokesčiai – Įsisteigimo laisvė – Įvairių valstybių narių įmonių jungimasis, skaidymas, turto perleidimas ir apsikeitimas akcijomis – Direktyva 90/434/EEB – 8 straipsnis – Apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoris – Dėl šio sandorio padidėjusi turto vertė – Apmokestinimo atidėjimas – Turto vertės sumažėjimas vėliau perleidžiant gautus vertybinius popierius – Rezidavimo vietos valstybės apmokestinimo kompetencija – Skirtingas vertinimas – Pateisinimas – Apmokestinimo kompetencijos pasidalijimo tarp valstybių narių išsaugojimas“

Sujungtose bylose C-327/16 ir C-421/16

dėl *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) 2016 m. gegužės 31 d. ir 2016 m. liepos 19 d. dviem sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2016 m. birželio 10 d. ir 2016 m. liepos 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Marc Jacob

prieš

Ministre des Finances et des Comptes publics (C-327/16)

ir

Ministre des Finances ir des Comptes publics

prieš

Marc Lassus (C-421/16)

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, einantis pirmosios kolegijos teisėjo pareigas, teisėjai C. G. Fernlund (pranešėjas), A. Arabadjiev ir E. Regan,

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorė V. Giacobbo-Peyronnel, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. rugsėjo 13 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: prancūzų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– M. Jacob, atstovaujamo advokatų E. Ginter ir J. Bellet,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, E. de Moustier ir S. Ghiandoni,

– Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard,

– Suomijos vyriausybės, atstovaujamos J. Heliskoski,

– Švedijos vyriausybės, atstovaujamos A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson ir N. Otte Widgren, H. Shev ir F. Bergius

– Europos Komisijos, atstovaujamos N. Gossement ir W. Roels,

susipažinęs su 2017 m. lapkričio 15 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 1990 m. liepos 23 d. Tarybos direktyvos 90/434/EEB dėl bendros mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių įmonių jungimui, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis (OL L 225, 1990, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas, 9 sk, 1 t., p. 142), iš dalies pakeistos Aktu dėl Norvegijos Karalystės, Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų (OL C 241, 1994, p. 21), pritaikytu 1995 m. sausio 1 d. Europos Sąjungos Tarybos sprendimu 95/1/EB, Euratomas, EAPB (OL L 1, 1995, p. 1) (toliau – Jungimosi direktyva), 8 straipsnio ir SESV 49 straipsnio išaiškinimo.

2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant M. Jacob ginčą su *Ministre des Finances et des Comptes publics* (finansų ir viešųjų sąskaitų ministras, toliau – mokesčių administratorius) ir mokesčių administratoriaus ginčą su M. Lasus dėl mokesčių administratoriaus sprendimų apmokestinti dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio padidėjusią turto vertę, kai vėliau buvo perleidžiami šie vertybiniai popieriai.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Jungimosi direktyvos pirmoje, ketvirtoje ir aštuntoje konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„<…> tam, kad Bendrijoje būtų sukurtos analogiškos vidaus rinkai sąlygos ir kad būtų užtikrintas bendrosios rinkos sukūrimas bei efektyvus jos veikimas, gali būti reikalingi įvairių valstybių narių įmonių jungimasis, skaidymas, turto perleidimas ir keitimasis akcijomis; kadangi šių operacijų neturėtų apsunkinti apribojimai, kliūtys ar suvaržymai, atsirandantys, visų pirma, dėl valstybių narių mokesčių nuostatų; kadangi dėl to būtina nustatyti tokioms operacijoms taikytinas konkurencijos požiūriu neutralias mokesčių taisykles, kad įmonės galėtų prisitaikyti prie bendrosios rinkos reikalavimų, ir tarptautiniu lygiu padidėtų jų gamybiniai pajėgumai ir konkurencingumas;

<…>

<…> bendroje mokesčių sistemoje turėtų būti vengiama taikyti mokesčius jungimuisi, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis kartu apsaugant valstybės narės, kurioje yra perleidžiančioji arba įgytoji įmonė, finansinius interesus;

<…>

<…> gaunančiosios arba įgyjančiosios įmonės vertybinių popierių paskirstymas perleidžiančiosios įmonės akcininkams savaime nesukelia tokių akcininkų apmokestinimo.“

4 Pagal šios direktyvos 1 straipsnį „kiekviena valstybė narė taiko šią direktyvą jungimuisi, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis, jeigu juose dalyvauja dviejų arba daugiau valstybių narių įmonės“.

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

<…>

d) „keitimasis akcijomis“ – tai operacija, kuria įmonė įsigyja kitos įmonės kapitalo dalį, kuri suteikia jai daugumą balsų toje kitoje įmonėje, mainais už tos kitos įmonės akcininkams (už šių akcininkų vertybinius popierius) išleistus vertybinius popierius, ir, jeigu taikoma, apmokėjimą grynais pinigais, kurio suma neviršija 10 % tų mainais išleistų vertybinių popierių nominalios vertės arba, jeigu nominalios vertės nėra, – jų buhalterinės vertės;

<…>

g) „įgytoji įmonė“ – tai įmonė[,] kurioje kita įmonė pradeda valdyti kapitalą vertybinių popierių keitimosi būdu;

h) „įgyjančioji įmonė“ – tai įmonė, kuri pradeda valdyti kitos įmonės kapitalą vertybinių popierių keitimosi būdu;

<…>“

6 Tos direktyvos 3 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje „valstybės narės įmonė“ yra įmonė, kuri:

a) yra vienos iš šios direktyvos priede nurodytų formų;

b) pagal valstybės narės mokesčių įstatymus mokesčių tikslais yra laikoma tos valstybės narės rezidente, ir pagal su trečiąja valstybe sudarytą dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartį mokesčių tikslais nėra laikoma ne Bendrijos rezidente;

c) be to, jai nustatyta prievolė mokėti vieną toliau nurodytų mokesčių be galimybės pasirinkti arba būti atleistais [atleistai]:

<…>

– *impôt sur les sociétés* Prancūzijoje,

<…>

– *impôt sur le revenu des collectivités* Liuksemburge,

<…>

arba kuriuo nors kitu mokesčiu, kuris pakeistų bet kurį iš pirmiau nurodytų mokesčių.“

7 Jungimosi direktyvos 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Jungimo, skaidymo arba keitimosi akcijomis metu gaunančiosios arba įgyjančiosios įmonės kapitalui atstovaujančių vertybinių popierių paskirstymas perleidžiančiosios arba įgytosios įmonės akcininkui mainais už pastarosios įmonės kapitalui atstovaujančius vertybinius popierius savaime nesukelia tokio akcininko pajamų, pelno arba turto vertės padidėjimo pajamų apmokestinimo.

2. Valstybės narės 1 dalį taiko, jeigu akcininkas gautiems vertybiniams popieriams mokesčių tikslais nepriskiria didesnės vertės negu ta, kurią vertybiniai popieriai, kuriais buvo apsikeista, turėjo prieš pat jungimąsi, skaidymą arba keitimąsi akcijomis.

1 dalies taikymas netrukdo valstybėms narėms turto vertės padidėjimo pajamų, susidariusių paskesnio perleidimo metu, apmokestinti taip, kaip ir turto vertės padidėjimo pajamų, susidariusių dėl iki įgijimo turėtų vertybinių popierių perleidimo.

<…>“

Tarptautinių sutarčių teisė

8 1964 m. kovo 10 d. Prancūzijos ir Belgijos sutarties, kuria siekiama išvengti dvigubo apmokestinimo ir nustatyti abipusės administracinės ir teisinės pagalbos pajamų mokesčio srityje taisykles, 18 straipsnyje numatyta:

„Jeigu išdėstytuose šios sutarties straipsniuose nėra nurodyta kitaip, vienos iš Susitariančiųjų Valstybių rezidento pajamos yra apmokestinamos tik šioje valstybėje.“

9 Prancūzijos Respublikos vyriausybės ir Didžiosios Britanijos Karalystės ir Šiaurės Airijos vyriausybės sudarytos sutarties, pasirašytos Londone 1968 m. gegužės 22 d., kuria siekiama išvengti dvigubo apmokestinimo ir kovoti su pajamų mokesčių vengimu (toliau – Prancūzijos ir Didžiosios Britanijos sutartis), 13 straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatyta:

„3. Pajamos, gaunamos iš bet kokio kito turto, neapibrėžto 1 ir 2 dalyse, perleidimo, apmokestinamos tik toje Susitariančiojoje Valstybėje, kurios rezidentas yra turtą perleidęs asmuo.

4. Nepaisant 3 dalies nuostatų, fizinio asmens, kuris yra vienos iš Susitariančiųjų Valstybių rezidentas, pajamos, gautos perleidus daugiau nei 25 % bendrovės, kuri yra kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentė, akcijų, kurias tiesiogiai arba netiesiogiai turėjo jis pats arba kartu su asmenimis, susijusiais su juo giminystės ryšiais, yra apmokestinamos šioje kitoje Susitariančiojoje Valstybėje. Šios dalies nuostatos taikomos tik tuo atveju, jeigu:

a) fizinis asmuo yra kitos Susitariančiosios Valstybės pilietis ir neturi pirmosios Susitariančiosios Valstybės pilietybės ir

b) fizinis asmuo tam tikrą laikotarpį per pastaruosius penkerius metus iki akcijų perleidimo buvo kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentas.

Šios dalies nuostatos taip pat taikomos pajamoms, gautoms perleidus kitas teises į šią bendrovę, kurioms pajamų iš kapitalo apmokestinimo tikslais pagal šios kitos Susitariančiosios Valstybės teisės aktus taikoma tokia pati tvarka, kaip ir pajamoms iš akcijų perleidimo.“

Prancūzijos teisė

10 *Code général des impôts* (Bendrasis mokesčių kodeksas, toliau – BCGI) 92B straipsnio II dalies 1 punkte pagal jo redakciją, taikytiną turto vertės padidėjimo pajamoms, kurių apmokestinimas atidėtas 2000 m. sausio 1 d., nustatyta:

„Nuo 1992 m. sausio 1 d. arba 1991 m. sausio 1 d. vertybinių popierių perleidimo bendrovei, kuriai taikomas apmokestinimas pelno mokesčiu, atveju padidėjusios turto vertės, susidariusios dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais pagal galiojančius teisės aktus įvykdžius viešojo akcijų platinimo, jungimo, skaidymo, investicinio fondo prijungimo prie kintamojo kapitalo investicinės bendrovės sandorį arba vertybinių popierių perleidimo bendrovei, kuriai taikomas apmokestinimas pelno mokesčiu, sandorį, apmokestinimas gali būti atidėtas iki to momento, kai vertybiniai popieriai, gauti įvykdžius keitimąsi, bus perleisti arba perpirkti <…>“

11 Pagrindinių bylų aplinkybių klostymosi laikotarpiu taikytinoje CGI 160 straipsnio I dalies ir Iter dalies redakcijoje nustatyta:

„I. <…> Apmokestinant taip susidariusias turto vertės padidėjimo pajamas taikoma vienintelė sąlyga – tiesiogiai arba netiesiogiai perleidėjo arba jo sutuoktinio, jų aukščiau pagal giminystės liniją esančių giminaičių ar įpėdinių turimos teisės į pelną viršija 25 % šio pelno kuriuo nors momentu per pastaruosius penkerius metus. Vis dėlto, kai perleidžiama vienam iš šioje pastraipoje nurodytų asmenų, turto vertės padidėjimo pajamoms mokestis netaikomas, jeigu visos šios teisės arba dalis jų nėra perparduodamos trečiajai šaliai per penkerius metus. Priešingu atveju pirmo perleidėjo turto vertės padidėjimo pajamos apmokestinamos tais metais, kai teisės buvo perparduotos trečiajam asmeniui.

<…>

Tam tikrais metais susidariusi sumažėjusi turto vertė atimama išimtinai iš to paties pobūdžio padidėjusios turto vertės, susidariusios per tuos pačius metus arba per paskesnius penkerius metus.

<…>

Iter. <…> 4. Padidėjusios turto vertės, susidariusios nuo 1991 m. sausio 1 d. dėl apsikeitimo akcijomis įvykdžius įmonės, kuriai taikomas įmonių pelno mokestis, jungimo, skaidymo arba vertybinių popierių perleidimo jai sandorį, apmokestinimas gali būti atidėtas 92B straipsnio II dalyje numatytomis sąlygomis <…>“

12 Pagal CGI 164B straipsnio I dalies f punkto redakciją, taikytiną 1999 m., Prancūzijoje gautomis pajamomis laikoma „160 straipsnyje nurodyta padidėjusi turto vertė dėl įmonių, kurių buveinė yra Prancūzijoje, akcininkų teisių perleidimo“.

13 CGI 224bis B straipsnio redakcijoje, taikytinoje vertybinių popierių perdavimui 1999 m., buvo numatyta:

„Pajamos, kurias dėl 160 straipsnyje nurodytų akcininkų teisių perleidimo gauna fiziniai asmenys, apmokestinimo tikslais nelaikomi Prancūzijos rezidentais, kaip tai suprantama pagal 4B straipsnį, arba juridiniai asmenys ar organizacijos (nesvarbu, kokia jų forma), kurių buveinė yra ne Prancūzijoje, yra nustatomos ir apmokestinamos laikantis 160 straipsnyje numatytos tvarkos.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-327/16

14 1996 m. gruodžio 23 d. M. Jacob, Prancūzijos rezidentas mokesčių tikslais, perleido pagal Prancūzijos teisę įsteigtos bendrovės akcijų kitai pagal Prancūzijos teisę įsteigtai bendrovei už pastarosios bendrovės akcijas. Pagal faktinėms aplinkybėms klostantis taikytinus Prancūzijos teisės aktus per šį akcijų apsikeitimo sandorį susidariusios padidėjusios turto vertės apmokestinimas buvo atidėtas.

15 2004 m. spalio 1 d. M. Jacob perkėlė savo rezidavimo mokesčių tikslais vietą iš Prancūzijos į Belgiją.

16 2007 m. gruodžio 21 d. M. Jacob perleido visas dėl nagrinėjamo apsikeitimo sandorio gautas akcijas. Jas perleidus padidėjusi turto vertė, kurios apmokestinimas buvo atidėtas, buvo apmokestinta 2007 m., pridėjus delspinigius ir 10 % padidinimą.

17 2012 m. birželio 8 d. *Tribunal administratif de Montreuil* (Montrėjaus administracinis teismas, Prancūzija) sprendimu buvo nuspręsta atleisti nuo tokio papildomo pajamų mokesčio mokėjimo. 2015 m. gegužės 28 d. *Cour administrative d'appel de Versailles* (Versalio administracinis apeliacinis teismas, Prancūzija) panaikino šį sprendimą ir vėl pripažino mokėtinomis visas įmokas, nuo kurių M. Jacob buvo atleistas.

18 2015 m. spalio 1 d. M. Jacob pateikė kasacinį skundą *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) ir nurodė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais, kuriais siekiama užtikrinti, kad Jungimosi direktyvos 8 straipsnis būtų perkeltas į Prancūzijos teisę, buvo pažeisti šiuo 8 straipsniu siekiami tikslai. Šiuo klausimu M. Jacob teigia, kad pagal šį 8 straipsnį padidėjusios turto vertės apmokestinimo momentas yra vėlesnis gautų vertybinių popierių perleidimas, o ne apsikeitimo akcijomis sandoris, nes šis sandoris yra tik tarpinis sandoris, kuris yra neutralus mokesčių požiūriu.

19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nurodo, kad nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų aiškinimas iš esmės priklauso nuo Jungimosi direktyvos 8 straipsnio aiškinimo.

20 Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar minėtos [Jungimosi direktyvos] 8 straipsnio nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas tuo atveju, kai įvykdomas apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoris, patenkantis į direktyvos taikymo sritį, draudžiamas apmokestinimo atidėjimo mechanizmas, pagal kurį numatyta, kad nukrypstant nuo taisyklės, jog turto vertės padidėjimo pajamų apmokestinimą nulemiantis įvykis atsiranda padidėjusios turto vertės susidarymo metais, padidėjusi turto vertė dėl apsikeitimo nustatoma ir apskaičiuojama sudarius apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorį ir apmokestinama tais metais, kuriais atsiranda apmokestinimo atidėjimo pabaigą nulemiantis įvykis, o tai gali būti, be kita ko, vertybinių popierių, gautų įvykdžius keitimąsi, perleidimas?

2. Ar [Jungimosi] direktyvos 8 straipsnio nuostatas reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, jeigu apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoris patenka į direktyvos taikymo sritį, jomis draudžiama, kad iš apsikeitimo vertybiniais popieriais gautą pelną (darant prielaidą, kad jis apmokestinamas) mokesčių mokėtojo gyvenamoji valstybė apmokestintų sudarant apsikeitimo sandorį, nors mokesčių mokėtojas dėl šio apsikeitimo gautų vertybinių popierių perleidimo, kurį atliekant yra faktiškai apmokestinamas iš apsikeitimo gautas pelnas, dieną savo gyvenamąją vietą mokesčių tikslais yra perkėlęs į kitą valstybę narę?“

Byla C-421/16

21 1999 m. gruodžio 7 d. M. Lassus, Didžiosios Britanijos rezidentas mokesčių tikslais nuo 1997 m., perleido pagal Liuksemburgo teisę įsteigtai bendrovei turimas pagal Prancūzijos teisę įsteigtos bendrovės akcijas už pirmosios bendrovės akcijas. Dėl šio įvykio buvo konstatuota padidėjusi turto vertė, kurios apmokestinimas pagal klostantis faktinėms aplinkybėms galiojusius teisės aktus buvo atidėtas.

22 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad po šio apsikeitimo sandorio M. Lassus įsigijo kitų šios pagal Liuksemburgo teisę įsteigtos bendrovės akcijų. 2002 m. gruodžio mėn. M. Lassus perleido 45 % turimų šios bendrovės akcijų.

23 Nusprendęs, kad įvykus šiam perleidimui buvo perleista 45 % akcijų, kurias M. Lassus gavo įvykdžius minėtą apsikeitimo sandorį, Prancūzijos mokesčių administratorius apmokestino atitinkamą 1999 m. konstatuotą padidėjusios turto vertės, kurios apmokestinimas buvo atidėtas, dalį. Todėl mokesčių administratorius papildomai M. Lassus apmokestino 2002 m. pajamų mokesčiu.

24 Ginčydamas šiuos mokesčius M. Lassus kreipėsi į *Tribunal administratif de Paris* (Paryžiaus administracinis teismas, Prancūzija), šis jo ieškinį atmetė. Gavęs apeliacinį skundą *Cour administrative d'appel de Paris* (Paryžiaus administracinis apeliacinis teismas, Prancūzija) panaikino pirmojo teismo sprendimą ir atleido M. Lassus nuo minėtų mokesčių. Mokesčių administratorius pateikė kasacinį skundą dėl pastarojo sprendimo *Conseil d'État* (Valstybės Taryba).

25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus ir Prancūzijos ir Didžiosios Britanijos sutarties 13 straipsnio 4 dalies a ir b punktus dėl 1999 m. M. Lassus, Didžiosios Britanijos rezidento mokesčių tikslais, įvykdyto akcijų apsikeitimo sandorio susidariusi padidėjusi turto vertė galėjo būti apmokestinta Prancūzijoje.

26 Be to, šis teismas mano, kad nagrinėjamais teisės aktais siekiama, nukrypstant nuo taisyklės, pagal kurią padidėjusios turto vertės apmokestinimo momentas atsiranda jos susidarymo metais, leisti konstatuoti padidėjusią turto vertę dėl apsikeitimo sandorio tais metais, kai sandoris buvo įvykdytas, o apmokestinti ją metais, kuriais atsiranda apmokestinimo atidėjimo pabaigą nulemiantis įvykis, t. y. per apsikeitimą gautų vertybinių popierių perleidimas.

27 Šiomis aplinkybėmis, anot minėto teismo, tai, kad dėl vėlesnio apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimo susidariusi padidėjusi turto vertė yra apmokestinama kitoje valstybėje narėje, o ne Prancūzijos Respublikoje, neturi įtakos pastarosios valstybės narės kompetencijai apmokestinti dėl nagrinėjamo apsikeitimo sandorio susidariusią padidėjusią turto vertę.

28 Vis dėlto M. Lassus ginčija šį aiškinimą. Jis iš esmės teigia, kad nacionalinės teisės aktuose nustatytas apmokestinimo atidėjimo mechanizmas yra nesuderinamas su Jungimosi direktyvos 8 straipsniu. Jis mano, kad šiame straipsnyje kaip apmokestinimo momentas numatytas vėlesnis apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas, o ne apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoris, nes pastarasis yra tarpinis sandoris, neutralus mokesčių požiūriu. Be to, jis tvirtina, kad nagrinėjamu atveju apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimo momentu Prancūzijos Respublika neteko teisės apmokestinti, nes perleidimui taikoma Jungtinės Karalystės apmokestinimo kompetencija.

29 Kita vertus, tuo atveju, kai perleidimas yra apmokestinamas Prancūzijoje, nes pagal nacionalinės teisės aktus mokesčių mokėtojams rezidentams leidžiama sumažėjusią turto vertę atimti iš tos pačios rūšies padidėjusios turto vertės, mokesčių administratoriaus atsisakymas sumažėjusią turto vertę dėl vertybinių popierių perleidimo 2002 m. atimti iš padidėjusios turto vertės, kuri susidarė įvykdžius apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorį ir kurios apmokestinimas buvo atidėtas, kliudoma įsisteigimo laisvei.

30 Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Jungimosi direktyvos] 8 straipsnio nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas tuo atveju, kai įvykdomas apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoris, patenkantis į direktyvos taikymo sritį, draudžiamas apmokestinimo atidėjimo mechanizmas, pagal kurį numatyta, kad nukrypstant nuo taisyklės, jog turto vertės padidėjimo pajamų apmokestinimą nulemiantis įvykis atsiranda padidėjusios turto vertės susidarymo metais, padidėjusi turto vertė dėl apsikeitimo nustatoma ir apskaičiuojama sudarius apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorį ir apmokestinama tais metais, kuriais atsiranda apmokestinimo atidėjimo pabaigą nulemiantis įvykis, o tai gali būti, be kita ko, vertybinių popierių, gautų įvykdžius keitimąsi, perleidimas?

2. Darant prielaidą, kad padidėjusi turto vertė dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais yra apmokestinama, ar ją gali apmokestinti valstybė, kuri turėjo teisę į šį apmokestinimą apsikeitimo sandorio įvykdymo momentu, nors įvykdžius šį keitimąsi gautų vertybinių popierių perleidimas patenka į kitos valstybės narės mokesčių jurisdikciją?

3. Jeigu į pirmesnius klausimus būtų atsakyta, jog pagal [Jungimosi direktyvą] nedraudžiama, kad padidėjusi turto vertė dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais būtų apmokestinta tuo momentu, kai vertybiniai popieriai, gauti įvykdžius keitimąsi, vėliau yra perleidžiami, įskaitant atvejus, kai abu sandoriai nepatenka į tos pačios valstybės narės mokesčių jurisdikciją, ar valstybė narė, kurioje buvo atidėtas padidėjusios turto vertės dėl apsikeitimo apmokestinimas, gali šio perleidimo momentu, neatsižvelgdama į perleidimo rezultatą, kai šis rezultatas yra turto vertės sumažėjimas, apmokestinti padidėjusią turto vertę, kurios apmokestinimas buvo atidėtas, jeigu laikomasi taikytinų dvišalės sutarties dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo nuostatų? Šis klausimas pateikiamas tiek dėl [Jungimosi] direktyvos, tiek dėl įsisteigimo laisvės, užtikrinamos [EB] sutarties 43 straipsniu (dabar – [SESV] 49 straipsnis), nes mokesčių mokėtojas, kuris apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio ir perleidimo sandorio įvykdymo momentu apmokestinimo tikslais buvo laikomas Prancūzijos rezidentu, gali pasinaudoti tuo, kad sumažėjusi turto vertė dėl perleidimo būtų atskaityta.

4. Jeigu į trečiąjį klausimą būtų atsakyta taip, kad reikia atsižvelgti į sumažėjusią turto vertę dėl apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimo, ar valstybė narė, kurioje susidarė padidėjusi turto vertė dėl apsikeitimo, turi atimti iš padidėjusios turto vertės sumažėjusią turto vertę dėl perleidimo, ar ji turi, jeigu perleidimas nepatenka į jos mokesčių jurisdikciją, atsisakyti padidėjusios turto vertės dėl apsikeitimo apmokestinimo?

5. Jeigu į ketvirtąjį klausimą būtų atsakyta taip, kad sumažėjusią turto vertę dėl perleidimo reikia atimti iš padidėjusios turto dėl apsikeitimo vertės, į kokią perleistų vertybinių popierių įgijimo kainą turi būti atsižvelgta apskaičiuojant šią sumažėjusią turto vertę dėl perleidimo? Be kita ko, ar kaip vienetine perleistų vertybinių popierių įgijimo kaina turi būti remiamasi bendra įvykdžius keitimąsi gautų bendrovės vertybinių popierių verte, kuri yra nurodyta turto vertės padidėjimo pajamų deklaracijoje, padalyta iš šių įvykdžius keitimąsi gautų vertybinių popierių skaičiaus, ar turi būti nustatyta vidutinė įgijimo kaina, atsižvelgiant ir į vėlesnius nei keitimasis sandorius, pavyzdžiui, kitus tos pačios bendrovės vertybinių popierių įgijimus arba neatlygintinus paskirstymus?“

31 2017 m. lapkričio 10 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-327/16 ir C-421/16 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

32 Kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 46 punkte, iš Jungimosi direktyvos 1 straipsnio matyti, kad ji taikoma jungimuisi, skaidymui, turto perleidimui ir apsikeitimui akcijomis, jeigu juose dalyvauja dviejų arba daugiau valstybių narių bendrovės. Taigi byloje C-327/16 nagrinėjamos faktinės aplinkybės yra susijusios su dviejų vienoje toje pačioje valstybėje narėje, konkrečiai kalbant, Prancūzijoje, įsteigtų bendrovių akcijų apsikeitimu.

33 Šiuo klausimu primintina, kad Teisingumo Teismas pripažino priimtinais prašymus priimti prejudicinį sprendimą, kai, nors pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms Sąjungos teisė tiesiogiai buvo netaikoma, jos nuostatas leido taikyti nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos visiškai su vidaus klausimais susijusios situacijos buvo sprendžiamos laikantis Sąjungos teisėje įtvirtinto požiūrio (2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Ullens de Schooten*, C-268/15, EU:C:2016:874, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34 Tokiais atvejais Sąjunga tikrai suinteresuota, kad, siekiant išvengti aiškinimo skirtumų ateityje, iš Sąjungos teisės perimtos nuostatos ar sąvokos būtų aiškinamos vienodai, neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis jos turi būti taikomos (2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Allianz Hungária Biztosító ir kt.*, C-32/11, EU:C:2013:160, 20 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

35 Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad pirma, pateikti klausimai yra susiję su Sąjungos teisės, t. y. Jungimosi direktyvos, nuostatų aiškinimu.

36 2016 m. liepos 21 d. atsakyme į Teisingumo Teismo prašymą pateikti paaiškinimų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslino, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai, priimti siekiant įgyvendinti Jungimosi direktyvą, taikomi tokiomis pačiomis sąlygomis apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoriams, neatsižvelgiant į tai, ar tai vidaus, ar tarpvalstybiniai sandoriai, kai vertybinių popierių turintis asmuo turi savo rezidavimo vietą mokesčių tikslais Prancūzijoje apsikeitimo momentu.

37 Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai taikomi vienodai situacijoms, kai apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoriai yra visiškai vidaus, ir Jungimosi direktyvoje nurodytoms situacijoms, reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo užduoti klausimai byloje C-327/16 yra priimtini.

38 Dėl bylos C-421/16 pažymėtina, kad Austrijos vyriausybė iš esmės mano, jog situacija, kai įsigytos bendrovės kapitalo dalių turintis subjektas reziduoja mokesčių tikslais kitoje valstybėje narėje nei valstybė narė, kurioje yra įsigytos arba įsigyjančios bendrovės rezidavimo vieta, nepatenka į Jungimosi direktyvos taikymo sritį. Taigi pagrindinėje byloje vykdant nagrinėjamą apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorį M. Lassus rezidavo mokesčių tikslais Jungtinėje Karalystėje, o įsigyta bendrovė ir įsigyjanti bendrovė buvo įsteigtos atitinkamai Prancūzijoje ir Liuksemburge.

39 Šiuo klausimu pažymėtina, kad jokioje Jungimosi direktyvos nuostatoje nenumatyta tokio jos taikymo srities apribojimo.

40 Iš tiesų, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 32 punkte, Jungimosi direktyva taikytina, kai apsikeitimas vertybiniais popieriais, kaip jis suprantamas pagal šios direktyvos 2 straipsnį, vyksta tarp dviejų arba daugiau skirtingų valstybių narių bendrovių, kurios atitinka sąlygas, numatytas Jungimosi direktyvos 3 straipsnyje.

41 Taigi siekiant nustatyti Jungimosi direktyvos taikymo sritį neturi reikšmės tai, kad aptariamų vertybinių popierių turėtojas rezidavo mokesčių tikslais kitoje valstybėje narėje, o ne valstybėse narėse, kurios buvo susijusios su vertybinių popierių apsikeitimu.

42 Nagrinėjamu atveju neginčijama, pirma, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas sandoris yra susijęs su dviejų skirtingų valstybinių narių bendrovėmis ir, antra, kad atitinkamos bendrovės atitinka šios direktyvos 3 straipsnyje nurodytas sąlygas.

43 Šiomis aplinkybėmis negalima manyti, kad Jungimosi direktyva taikoma tik tuo atveju, kai įsigytos bendrovės kapitalo dalių turintis subjektas reziduoja mokesčių tikslais toje pačioje valstybėje narėje, kaip ir įsigyta bendrovė arba įsigyjanti bendrovė. Vadinasi, reikia atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo užduotus klausimus byloje C-421/16.

Dėl esmės

Dėl pirmųjų klausimų

44 Pirmaisiais klausimais bylose C-327/16 ir C-421/16 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Jungimosi direktyvos 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio susidariusi padidėjusi turto vertė nustatoma sudarant šį sandorį, bet jos apmokestinimas atidedamas iki metų, kuriais įvyks įvykis, nutrauksiantis šio apmokestinimo atidėjimą, nagrinėjamu atveju – apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas.

45 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad šiose dviejose bylose nebuvo teigiama, kad atitinkami mokesčių mokėtojai buvo suteikę apsikeičiant gautiems vertybiniams popieriams didesnę mokestinę vertę, nei buvo vertybinių popierių, kuriais apsikeista, vertė visai prieš sudarant nagrinėjamą apsikeitimo sandorį. Taigi nagrinėjamiems apsikeitimo sandoriams taikytina Jungimosi direktyvos 8 straipsnio 1 dalis.

46 Pagal šią nuostatą keitimosi akcijomis momentu gaunančiosios arba įgyjančiosios įmonės kapitalui atstovaujančių vertybinių popierių paskirstymas perleidžiančiosios arba įgytosios įmonės akcininkui mainais už pastarosios įmonės kapitalui atstovaujančius vertybinius popierius savaime nesukelia tokio akcininko pajamų, pelno arba turto vertės padidėjimo pajamų apmokestinimo.

47 Šiuo mokesčių neutralumo imperatyvu įgytosios įmonės akcininkų atžvilgiu Jungimosi direktyva siekiama, kaip matyti iš jos pirmos ir ketvirtos konstatuojamųjų dalių, užtikrinti, kad apsikeitimo akcijomis, kuriuo suinteresuotos įvairių valstybių narių įmonės, neapsunkintų apribojimai, kliūtys ar suvaržymai, kurių atsiranda visų pirma dėl valstybių narių mokesčių nuostatų (2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *A.T.*, C-285/07, EU:C:2008:705, 21 punktas).

48 Vis dėlto reikia priminti, kad pačia Jungimosi direktyva, remiantis jos ketvirta konstatuojamąja dalimi, siekiama apsaugoti valstybės narės, kurioje yra perleidžiančioji arba įgytoji įmonė, finansinius interesus. Taigi tarp šių finansinių interesų yra kompetencija apmokestinti padidėjusią turto vertę, susijusią su vertybiniais popieriais, buvusiais iki apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio.

49 Jungimosi direktyvos 8 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad šio straipsnio 1 dalies taikymas netrukdo valstybėms narėms turto vertės padidėjimo pajamų, susidariusių paskesnio perleidimo metu, apmokestinti taip, kaip ir turto vertės padidėjimo pajamų, susidariusių dėl iki įgijimo turėtų vertybinių popierių perleidimo (šiuo klausimu žr. 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *A.T.*, C-285/07, EU:C:2008:705, 35 punktą).

50 Atrodo, kad nors Jungimosi direktyvos 8 straipsnio 1 dalimi, kurioje numatyta, kad dėl paties apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio negali atsirasti dėl šio sandorio susidariusios padidėjusios turto vertės apmokestinimo, užtikrinamas tokio sandorio neutralumas mokesčių požiūriu, šiuo neutralumu nesiekiama panaikinti tokios padidėjusios turto vertės apmokestinimo valstybėje narėje, kuriai priklauso kompetencija tai apmokestinti, bet tik draudžiama laikyti šį apsikeitimo sandorį apmokestinimo momentu.

51 Vis dėlto Jungimosi direktyvos 8 straipsnyje ir jokiame kitame šios direktyvos straipsnyje nėra nuostatų, susijusių su mokesčių priemonėmis, tinkamomis įgyvendinti šį 8 straipsnį.

52 Taigi laikydamosi Sąjungos teisės valstybės narės turi tam tikrą diskreciją, kiek tai susiję su šiuo įgyvendinimu (šiuo klausimu žr. 2007 m. liepos 5 d. Sprendimo *Kofoed*, C-321/05, EU:C:2007:408, 41–43 punktus ir 2017 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *A*, C-292/16, EU:C:2017:888, 22 punktą).

53 Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose numatytos priemonės pažymėtina, kad ji apima, pirma, dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio susidariusios padidėjusios turto vertės nustatymą sudarant šį sandorį ir jos apmokestinimo atidėjimą iki to laiko, kai vėliau bus perleisti apsikeičiant gauti vertybiniai popieriai.

54 Kadangi dėl tokios priemonės šios padidėjusios turto vertės apmokestinimo momentas atidedamas iki metų, kuriais įvyksta įvykis, nutraukiantis šio apmokestinimo atidėjimą, t. y. apsikeičiant gauti vertybiniai popieriai perleidžiami, šia priemone, kaip tai nurodė generalinis advokatas savo išvados 59 ir 60 punktuose, užtikrinama, kad pats apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoris nesukelia minėto padidėjusios turto vertės apmokestinimo. Taigi šia priemone laikomasi mokesčių neutralumo principo, kaip tai suprantama pagal Jungimosi direktyvos 8 straipsnio 1 dalį.

55 Šia išvada negali būti abejojama remiantis vien tuo, kad padidėjusi turto vertė, susidariusi dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio, nustatoma sudarant šį sandorį. Šiuo klausimu reikia patikslinti, kad toks nustatymas yra vien būdas leisti valstybei narei, kuri turi kompetenciją apmokestinti iki apsikeitimo sandorio buvusius vertybinius popierius, bet kuriai pagal Jungimosi direktyvos 8 straipsnio 1 dalį buvo sukliudyta pasinaudoti ja sudarant šį sandorį, išsaugoti savo apmokestinimo kompetenciją ir ja pasinaudoti vėliau, t. y. tuomet, kai apsikeičiant gauti vertybiniai popieriai bus perleisti pagal šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą.

56 Šiomis aplinkybėmis į pirmuosius klausimus bylose C-327/16 ir C-421/16 reikia atsakyti taip: Jungimosi direktyvos 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio, kuriam taikoma ši direktyva, susidariusi padidėjusi turto vertė nustatoma sudarant šį sandorį, bet jos apmokestinimas atidedamas iki metų, kuriais įvyks įvykis, nutrauksiantis šio apmokestinimo atidėjimą, nagrinėjamu atveju – apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas.

Dėl antrųjų klausimų

57 Antraisiais klausimais bylose C-327/16 ir C-421/16 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Jungimosi direktyvos 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad su apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoriu susijusi padidėjusi turto vertė, kurios apmokestinimas atidėtas, apmokestinama, kai vėliau perleidžiami apsikeičiant gauti vertybiniai popieriai, nors šis perleidimas nepatenka į šios valstybės narės mokestinę kompetenciją.

58 Kaip matyti iš šio sprendimo 49 ir 50 punktų, remiantis Jungimosi direktyvos 8 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, darytina išvada, kad mokesčių neutralumo imperatyvu, numatytu apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio pagal šio 8 straipsnio 1 dalį atveju, nekliudoma valstybėms narėms apmokestinti

padidėjusios turto vertės, atsiradusios dėl vėlesnio apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimo, kaip ir apmokestinti padidėjusią turto vertę, susidariusią dėl iki įsigijimo buvusių vertybinių popierių perleidimo.

59 Taip šio 8 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje pripažįstama valstybių narių, kurios turi kompetenciją apmokestinti padidėjusią turto vertę, susijusią su apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoriu, bet kurioms pagal šio 8 straipsnio 1 dalį buvo sukliudyta pasinaudoti šia kompetencija sudarant šį apsikeitimo sandorį, teisė ja pasinaudoti tuomet, kai šie apsikeičiant gauti vertybiniai popieriai vėliau perleidžiami.

60 Taigi, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 68 punkte, Jungimosi direktyva nederinami apmokestinimo kompetencijos pasidalijimo tarp valstybių narių kriterijai. Vadinasi, joje nereglamentuojamas kompetencijos apmokestinti tokią padidėjusią turto vertę priskyrimas.

61 Nesant Sąjungos priimtų suderinimo priemonių, laikydamosi Sąjungos teisės valstybės narės lieka kompetentingos pagal sutartis arba vienašališkai nustatyti savo apmokestinimo kompetencijos pasidalijimo kriterijus, visų pirma tam, kad būtų išvengta dvigubo apmokestinimo (pagal analogiją žr. 2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 45 ir 46 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).

62 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad padidėjusi turto vertė, susidariusi dėl atitinkamų apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorių, pagal nacionalinę teisę ir tarptautinių sutarčių teisę patenka į Prancūzijos Respublikos apmokestinimo kompetenciją.

63 Šiomis aplinkybėmis ir dėl to, kad Jungimosi direktyva, kaip matyti iš šio sprendimo 56 punkto, nedraudžiama atidėti padidėjusios turto vertės, susidariusios dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio, apmokestinimą iki vėlesnio apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimo, šia direktyva nekliudoma atitinkamai valstybei narei apmokestinti šią padidėjusią turto vertę vykstant šiam perleidimui.

64 Vien dėl to, kad apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas priklauso kitos valstybės narės nei ta, kuriai priklauso kompetencija apmokestinti padidėjusią turto vertę, susidariusią dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio, apmokestinimo kompetencijai, kaip tai matyti iš generalinio advokato išvados 69–71 punktų, negalima neleisti antrajai valstybei narei pasinaudoti savo kompetencija apmokestinti padidėjusią turto vertę, atsiradusią taikant jos apmokestinimo kompetenciją.

65 Šis teiginys taip pat atitinka Teisingumo Teismo pripažintą su laiko elementu susijusį mokestinio teritorialumo principą, pagal kurį valstybė narė turi teisę apmokestinti padidėjusią turto vertę, atsiradusią taikant jos apmokestinimo kompetenciją, ir kuriuo siekiama išsaugoti apmokestinimo kompetencijos pasidalijimą tarp valstybių narių (šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 45 ir 46 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).

66 Taigi į antruosius klausimus bylose C-327/16 ir C-421/16 reikia atsakyti taip: Jungimosi direktyvos 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad su apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoriu susijusi padidėjusi turto vertė, kurios apmokestinimas atidėtas, apmokestinama, kai vėliau perleidžiami apsikeičiant gauti vertybiniai popieriai, nors šis perleidimas nepatenka į šios valstybės narės apmokestinimo kompetenciją.

Dėl trečiojo–penktojo klausimų byloje C-421/16

67 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, tuomet, kai buvo sudaromas apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoris, M. Lassus rezidavo mokesčių tikslais Jungtinėje Karalystėje. Vis dėlto pagal Prancūzijos ir Didžiosios Britanijos sutartį jis buvo prilygintas

vertybinių popierių turinčiam mokesčių mokėtojui, kuris reziduoja Prancūzijoje, ir kompetencija apmokestinti turto vertės padidėjimą, susidariusį dėl šio apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio, priklausė šiai valstybei narei.

68 Be to, iš šios bylos medžiagos matyti, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus susidariusi sumažėjusi turto vertė atimama išimtinai iš to paties pobūdžio padidėjusios turto vertės, susidariusios per tuos pačius metus arba per paskesnius penkerius metus. Taigi pagrindinėje byloje neginčijama, kad atitinkama turto vertė sumažėjo per šiuos penkerius metus.

69 Per posėdį Prancūzijos vyriausybė patikslino, kad neleidžiama galimos sumažėjusios turto vertės, susidariusios vėliau perleidžiant apsikeičiant gautus vertybinius popierius, atskaityti iš padidėjusios turto vertės, kurios apmokestinimas buvo atidėtas, kai šio perleidimo momentu mokesčių mokėtojas, turintis šiuos vertybinius popierius, nereziduoja mokesčių tikslais Prancūzijoje.

70 Taigi trečiuoju–penktuoju klausimais byloje C-421/16, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Jungimosi direktyva ir SESV 49 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad kai vėlesnis apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas nepatenka į šios valstybės narės apmokestinimo kompetenciją, padidėjusi turto vertė, kurios apmokestinimas buvo atidėtas, apmokestinama šio perleidimo momentu neatsižvelgiant į galimą tuo momentu susidariusią sumažėjusią turto vertę, nors atsižvelgiama į tokią sumažėjusią turto vertę, kai mokesčių mokėtojas, turintis vertybinių popierių, reziduoja mokesčių tikslais minėtoje valstybėje narėje minėto perleidimo dieną. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, kokios yra šios sumažėjusios turto vertės atskaitymo ir apskaičiavimo taisyklės.

71 Primintina, kad sandoriai, kuriems taikoma Jungimosi direktyva, yra atskiras pasinaudojimo įsisteigimo laisve būdas, kuris svarbus geram vidaus rinkos veikimui, todėl priskiriamas prie ekonominės veiklos, kurios atžvilgiu valstybės narės yra įpareigotos gerbti šią laisvę (2017 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *A*, C-292/16, EU:C:2017:888, 23 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

72 Vis dėlto, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 78, 100 ir 101 punktuose, Jungimosi direktyva nereguliuojamas nei klausimas, susijęs su galimos sumažėjusios turto vertės, susidariusios vėliau perleidžiant apsikeičiant gautus vertybinius popierius, atskaitymu, nei klausimas, susijęs su tokio atskaitymo ar jo apskaičiavimo taisyklėmis. Taigi klausimai, susiję su tokiu atskaitymu, yra susiję su kilmės valstybės narės nacionaline teise nepažeidžiant Sąjungos teisės, nagrinėjamu atveju konkrečiai SESV 49 straipsnio.

73 Vadinasi, minėtus klausimus reikia nagrinėti vien remiantis SESV 49 straipsniu.

74 Šiuo klausimu primintina, kad įsisteigimo laisvės apribojimais, kaip jie suprantami pagal SESV 49 straipsnį, laikomos visos priemonės, dėl kurių naudotis šia laisve draudžiama, sunku ar ne taip patrauklu (2017 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *A*, C-292/16, EU:C:2017:888, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

75 Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad apsikeičiant gautų vertybinių popierių vėlesnio perleidimo momentu M. Lassus buvo vertybinių popierių turintis mokesčių mokėtojas nerezidentas ir todėl negalėjo atskaityti galimos sumažėjusios turto vertės, susidariusios per šį perleidimą, iš apsikeičiant atsiradusios padidėjusios turto vertės, kurios apmokestinimas buvo atidėtas, nors jeigu jis būtų buvęs vertybinių popierių turintis mokesčių mokėtojas rezidentas, jis būtų galėjęs atlikti šį atskaitymą.

76 Toks skirtingas vertinimas pagal tai, ar apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimo momentu mokesčių mokėtojas, turintis vertybinių popierių, reziduoja mokesčių tikslais atitinkamoje valstybėje narėje, vertybinių popierių turintiems mokesčių mokėtojams nerezidentams apsunkina ir daro mažiau patrauklias bendrovių restruktūrizacijos operacijas, kurioms taikoma Jungimosi direktyva, todėl jis yra įsisteigimo laisvės kliūtis.

77 Ši kliūtis leistina, tik jeigu ji yra susijusi su objektyviai nepanašia situacija ir gali būti pateisinama Sąjungos teisėje pripažįstamais privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais. Tačiau net ir tokiu atveju ši kliūtis turi būti tinkama užtikrinti atitinkamo tikslo pasiekimą ir neviršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (2017 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *A*, C-292/16, EU:C:2017:888, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

78 Dėl atitinkamų situacijų panašumo pažymėtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėtinais teisės aktais siekiama apmokestinti padidėjusią turto vertę, susidariusią dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais, kai M. Lassus buvo prilygintas mokesčių mokėtojui, reziduojančiam mokesčių tikslais Prancūzijoje. Atsižvelgiant į tokį apmokestinimą, kuris buvo atidėtas iki vėlesnio apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimo, vertybinių popierių turinčio mokesčių mokėtojo nerezidento situacija šio perleidimo momentu, kaip antai M. Lassus situacija, yra objektyviai panaši į vertybinių popierių turinčio mokesčių mokėtojo rezidento situaciją to paties perleidimo momentu.

79 Siekiant išsiaiškinti, ar nagrinėjama kliūtis gali būti pateisinama Sąjungos teisėje pripažįstamais privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, pažymėtina, kad Prancūzijos vyriausybė mano, jog privalomasis bendrojo intereso pagrindas, susijęs su apmokestinimo kompetencijos pasidalijimu tarp valstybių narių, gali pateisinti tokią kliūtį.

80 Šiuo klausimu konstatuotina, kad apmokestinimo kompetencijos pasidalijimo tarp valstybių narių išsaugojimas yra Teisingumo Teismo pripažintas principas (šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 45 punktą).

81 Vis dėlto tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 93 punkte, šiuo tikslu negalima pateisinti tokios kliūties, nes kalbama vien apie Prancūzijos Respublikos apmokestinimo kompetenciją.

82 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos aplinkybės skiriasi nuo aplinkybių byloje, kurioje buvo suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su padidėjusios turto vertės apmokestinimu, kaip antai 2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimas *National Grid Indus* (C-371/10, EU:C:2011:785). Iš tiesų byla, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, buvo susijusi su mokesčio išieškojimo atidėjimu, t. y. mokesčių skola, kuri buvo galutinai nustatyta tuomet, kai mokesčių mokėtojas dėl rezidavimo vietos perkėlimo nustojo būti apmokestinamas kilmės valstybės narės mokesčiu, o ne su apmokestinimo atidėjimu, kaip yra pagrindinėje byloje. Šiomis aplinkybėmis 2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus* (C-371/10, EU:C:2011:785) 61 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad priimančiosios valstybės narės neatsižvelgimas į sumažėjusią turto vertę nesukelia pareigos kilmės valstybei narei susijusios bendrovės turto gavimo momentu dar kartą įvertinti mokesčių skolą, kuri buvo galutinai nustatyta tuo metu, kai mokesčių mokėtojas dėl rezidavimo vietos perkėlimo nustojo būti apmokestinamas kilmės valstybės narės mokesčiu.

83 Taigi dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos padidėjusios turto vertės apmokestinimo atidėjimo iki vėlesnio apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimo ši padidėjusi turto vertė apmokestinama tik vėlesnio perleidimo momentu, neatsižvelgiant į tai, kad ji buvo nustatyta sudarant apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorį. Tai reiškia, kad atitinkama valstybė narė įgyvendina savo kompetenciją apmokestinti minėtą padidėjusią turto vertę, kai susidaro nagrinėjama sumažėjusi turto vertė. Vadinasi, ši valstybė narė atitinkamai privalo atsižvelgti į tokią sumažėjusią turto vertę, kaip nurodė Komisija, kai įgyvendina savo kompetenciją apmokestinti šią padidėjusią turto vertę, kuri tapo faktiškai apmokestinama minėto perleidimo momentu.

84 SESV 49 straipsnis draudžia valstybės narės teisės aktus, kuriuose numatyta, kad kai vėlesnis apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas nepatenka į šios valstybės narės apmokestinimo kompetenciją, padidėjusi turto vertė, kurios apmokestinimas buvo atidėtas, apmokestinama šio perleidimo momentu neatsižvelgiant į galimą tuo momentu susidariusią sumažėjusią turto vertę, nors atsižvelgiama į tokią sumažėjusią turto vertę, kai mokesčių mokėtojas, turintis vertybinių popierių, reziduoja mokesčių tikslais minėtoje valstybėje narėje minėto perleidimo dieną.

85 Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos sumažėjusios turto vertės atskaitymo ir jos apskaičiavimo taisyklių pažymėtina, kad, kadangi Sąjungos teisėje, kaip tai matyti iš šio sprendimo 72 punkto, nenumatyta tokių taisyklių, laikydamosi Sąjungos teisės ir nagrinėjamu atveju konkrečiai SESV 49 straipsnio, valstybės narės turi numatyti tokias taisykles.

86 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį–penktąjį klausimus byloje C-421/16 reikia atsakyti taip: SESV 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia valstybės narės teisės aktus, kuriuose numatyta, kad kai vėlesnis apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas nepatenka į šios valstybės narės apmokestinimo kompetenciją, padidėjusi turto vertė, kurios apmokestinimas buvo atidėtas, apmokestinama šio perleidimo momentu neatsižvelgiant į galimą tuo momentu susidariusią sumažėjusią turto vertę, nors atsižvelgiama į tokią sumažėjusią turto vertę, kai mokesčių mokėtojas, turintis vertybinių popierių, reziduoja mokesčių tikslais minėtoje valstybėje narėje minėto perleidimo dieną. Laikydamosi Sąjungos teisės ir nagrinėjamu atveju konkrečiai SESV 49 straipsnio valstybės narės turi numatyti šios sumažėjusios turto vertės atskaitymo ir apskaičiavimo taisykles.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

87 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **1990 m. liepos 23 d. Tarybos direktyvos 90/434/EEB dėl bendros mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių įmonių jungimui, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis, iš dalies pakeistos Aktu dėl Norvegijos Karalystės, Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų, pritaikytu 1995 m. sausio 1 d. Europos Sąjungos Tarybos sprendimu 95/1/EB, Euratomas, EAPB, 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos dėl apsikeitimo vertybiniais popieriais sandorio, kuriam taikoma ši direktyva, susidariusi padidėjusi turto vertė nustatoma sudarant šį sandorį, bet jos apmokestinimas atidedamas iki metų, kuriais įvyks įvykis, nutrauksiantis šio apmokestinimo atidėjimą, nagrinėjamu atveju – apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas.**

2. **Direktyvos 90/434, iš dalies pakeistos Aktu dėl Norvegijos Karalystės, Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų, pritaikytu Sprendimu 95/1/EB, 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad su apsikeitimo vertybiniais popieriais sandoriu susijusi padidėjusi turto vertė, kurios apmokestinimas atidėtas, apmokestinama, kai vėliau perleidžiami apsikeičiant gauti vertybiniai popieriai, nors šis perleidimas nepatenka į šios valstybės narės apmokestinimo kompetenciją.**

3. **SESV 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia valstybės narės teisės aktus, kuriuose numatyta, kad kai vėlesnis apsikeičiant gautų vertybinių popierių perleidimas nepatenka į šios valstybės narės apmokestinimo kompetenciją, padidėjusi turto vertė, kurios**

apmokestinimas buvo atidėtas, apmokestinama šio perleidimo momentu neatsižvelgiant į galimą tuo momentu susidariusią sumažėjusią turto vertę, nors atsižvelgiama į tokią sumažėjusią turto vertę, kai mokesčių mokėtojas, turintis vertybinių popierių, reziduoja mokesčių tikslais minėtoje valstybėje narėje minėto perleidimo dieną. Laikydamosi Sąjungos teisės ir nagrinėjamu atveju konkrečiai SESV 49 straipsnio valstybės narės turi numatyti šios sumažėjusios turto vertės atskaitymo ir apskaičiavimo taisykles.

Parašai.